A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1915. ÉVI SZEPTEMBER 23. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

ÖSSZEÁLLITOTTA:

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

1915.

NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA

NAGYSZALONTÁN.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1915. ÉVI SZEPTEMBER 23. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

ÖSSZEÁLLITOTTA :

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA

1915.

NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA

NAGYSZALONTÁN.

A Nagyszalontai Református Egyházmegye
1915. évi szeptember hó 23-ik napján Nagyszalontán tartott

KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Balogh Elek dr világi tanácsbiró (helyettes elnök) elnöklése mellett:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus ny. esperes	Balogh Elek dr
Szabó István	Hadházy Kálmán
Kassay Béla	

II. Ügyész:

Hadházy Kálmán.

III. Jegyzők:

Fogarassy Bálint és Perecz István lelkészi, Tatár Balázs és Szabó Lajos világi részről.

IV. Számvevőszékről:

Perecz István előadó, Bugyi János, Kassay Béla, Kegyes István, H. Fekete Péter, Bottyán Pál, Debreczeni István.

V. Tanügyi bizottságból:

Böszörményi Lajos esperes, elnök, Kassay Béla előadó, Balog Ambrus, Szabó István, Fogarassy Bálint, Kolumbán Áron, Bessenyey Imre, Perecz István, Szondy Géza, Szabó Lajos, Szücs Balázs.

VI. Lelkészek:

Balog Ambrus sarkadi, Bessenyey Imre mezősassi, Bódogh János mezőbajji, Boros Gábor árpádi, Bottyán Pál belényesi, Böszörményi Lajos nagyszalontai, Bugyi János erdőgyaraki, Debreczeni István nagyszalontai, Elek Sándor okányi, Fogarassy Bálint ágyai, Gyenge János nagyzeréndi, Hodor István köröstárkányi, Hunyady László gyoroki, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kalas Ferenc belényessonkolyosi, Kassay Béla tenkei, Kolumbán Áron kötegyáni, Kosdy János, körösszegapátii, Lengyel Imre radna-lippai, Péntek Ferenc berekböszörményi, Perecz István körösnagyharsányi, Polgár Gyula városfenesi, Szabó István geszti, Szondy Géza kisperegi lelkészek.

VII. Tanitóképviselők:

Posta Lajos, Szücs Balázs.

VIII. Egyházak világi képviselői:

Sánta Lajos egyházgondnok Erdőgyarakról, K. Balog József presbiter Nagyszalontáról.

A gyülekezet első szava: fohászkodás az Istenhez. *Böszörményi* Lajos esperessel igy imádkozunk:

Hatalmas és felséges Isten, halandók szemei előtt láthatatlan lélek! Minden reggel feljön a keleti láthatáron éltető napod, hogy fényt sugározzon, meleget és áldást árasszon a föld szinére, — majd minden éjjel ott világol a szelid fényü hold az égboltozaton, ott ragyognak a megszámlálhatatlan csillagok. — Óh mond meg, hogy ezek közül melyikre helyeztetted királyi székedet? — Te rólad beszél a végetlen tenger és annak zugása, midőn a mélységből feltörő hullámok harcra kelnek egymás ellen; — hatalmadat hirdetik a havas hegyeknek fellegekbe nyuló csucsai, mert azokat a Te erőd emelte magasságba. Óh mond meg, hogy ezek között hol lelhetünk, hol találhatunk meg Téged, hogy lelkünknek gondolatai, ajakink magasztaló fohászai, szivünknek háládatos érzelmei oda szálljanak.

És amidőn igy tépelődve mélység és magasság között állunk, megnyugtatást, utmutatást szent hitünkben találunk. — Hitünk tanitja, hogy a Te kezed csinálmánya és erőd tüköre e világ alkotmánya, — hitünk tanitja, hogy Te betöltesz mindent, jelen vagy itt alant, valamint odafent, hisszük, hogy jelen vagy itt most közöttünk, midőn egybegyültünk, hogy előmenetelén munkálkodjunk annak az anyaszentegyháznak, melyet e földön alapitottál a Te szent Fiad, a mi Megváltó Jézusunk által.

Óh jövel Uram mihozzánk, légy jelen velünk tanácskozásunkban, vezéreljed lelkünk gondolatait, mert tudjuk, hogy *minden emberi bölcsesség megaláztatván, megszégyenül, egyedül az Urnak tanácsa áll meg.*

Jövel Uram és légy mellettünk, midőn ellenség támadt reánk minden oldalról, midőn beteljesedett rajtunk Mózesnek az izráel népéhez intézett ezen jövendölése: *„Hoz te ellened az Ur népet a föld tulsó határiról, melynek nyelvét nem érted, amely nem tiszteli a vén embert és a gyermeknek nem kedvez.* (V. Mózes 28. r. 49—50. v.)

Kegyelmes Istenünk, jóságos mennyei Atyánk! Te hoztad fel a mi őseinket Kárpát szent bércére, általad nyertek ők szép hazát, — kalászt termő rónaságot, — kincseket rejtő hegyeket, — termékenyitő folyóvizeket. Te tartottad meg itt az ősök utódait ezer éven keresztül, — Te állitottad védő bástyául hazánk határira a Kárpátok láncolatát,

melyeken honfiui lelkesedéssel küzdő vitéz seregeink most is megtörték az ellenség vad erejét.

De tudjuk óh jó Atyánk, hogy minden sziklabércnél, honfiui lelkesedésnél nagyobb a Te erőd, hatalmasabb a Te kezed. azért magunkat megalázva, de mégis tántorithatatlan hittel, rendithetetlen bizodalommal Hozzád járulunk a mi szorongattatásaink között, hiszen Te mondottad: *Hivj segitségül engem a te nyomoruságodnak idején és én megsegitlek, megszabaditlak Téged.* Óh lásd meg kérünk, a bánatot, melynek fellege ráborult e haza földére! Ime, mint hajdan Sion leányai, a mi népünk leányai sirnak, *mert elvétetett tőlük a vőlegény,* — az anyák *siratván az ő fiaikat, nem akarnak, nem tudnak megvigasztaltatni.* Óh takard be őket irgalmad palástjával és vigasztald meg ezen igéreteddel: *„Örökké el nem hagy az Ur, mert ha bánatot bocsát, azután ismét kegyelmes lészen".*

Mindeneken dicsőséggel uralkodó mennyei Felség! A Te bölcsességed ugy kormányozza a természetet, hogy abban a tomboló vihar után csendesség, a sötét éjszaka után derengő hajnal, a halált példázó tél után virágzó tavasz következzék. Óh parancsold hát, hogy jőjjön el a mi hazánkra a háboru viharja után az áldott béke csendessége, a bánat sötét fellegén deritsd fel a remény szivárványát, a pusztitás nyomain hozd el nemzetünkre a virágzás korszakát, hogy abban dicsőithessünk Téged a szabaditásért és áldjuk a Te nagy nevedet szivünk teljességéből. Ámen.

A még mindig duló világháboru félelmei között kitartásra buzditó, hitünket s bizodalmunkat erősitő imádság elhangzása után esperes jelenti, hogy egyházmegyénk szeretett gondnoka, *Tisza István* gróf győzedelmesen hadakozó országunk sulyos gondjai miatt ezuttal nem jelenhetett meg közgyülésünkön. Az E. T. I—54. §-a értelmében mai közgyülésünkre helyettes elnökül Balogh Elek dr legidősebb világi tanácsbirót kéri fel. Balogh Elek dr köszönettel veszi a megtisztelő bizalmat, a társelnöki széket elfoglalja s a közgyülési tagok üdvözlése után a Nagyszalontai Református Egyházmegye 1915. évi őszi közgyülését megnyitja.

50. Az egyházak világi képviselői megbizó leveleik alapján a VIII. alatti sorrendben igazolást nyernek.

51. Esperes jelenti, hogy Tisza Kálmán gróf tanácsbiró nem jelenhetett meg közgyülésünkön, mert a harctéren hazafiui kötelességének teljesitése közben mindkét lábán megsebesült s most Budapesten a hadi kórházban fekszik betegen. Vass Jenőt pedig Vadászról tábori

lelkészi szolgálata gátolja a részvételben. Elmaradásukat betegséggel, hivatalos elfoglaltatással vagy másnemü akadállyal kimentették még Nagy Imre, Bagdi János, Csécsi Imre, Szarka Sándor dr, Fábián László dr tanácsbirák, Rácz Gyula számvevőszéki elnök, Csák József komádii, Bodnár Lajos csermői és Szabó József borossebesi lelkészek.

Sajnos tudomásul szolgál.

52. Esperes bemutatja a mai közgyülésre készitett s már ki is osztott tárgysorozatot.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott tárgysorozatot felolvasottnak tekinti s azt a tanácskozás sorrendjéül elfogadja azzal, hogy a 19. sorszám után beiktatja még a következő ügyet: „Egyházkerületi missiói segély".

53. A szavazatbontó bizottság beterjeszti a következő jegyzőkönyvet:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Nagyszalontán 1915. julius 21-én az egyházmegyei lelkész tanácsbirósága és gyámintézeti választmányi tagságra beadott szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes, dr Balogh Elek, Hadházy Kálmán egyházmegyei tanácsbirák, Tatár Balázs, Szabó Lajos egyházmegyei jegyzők.

1. szám.

Esperes üdvözli a megjelenteket s tudatja, hogy az égyházmegyei tanácsbiróságra 44 egyházból összesen 62 érvényes szavazat érkezett be, Tamáshida szavazatot nem küldött. A gyámintézeti választmányi tagságra pedig 25 szavazat.

Tudómásul szolgál.

2. szám.

Az egyházmegyei tanácsbiróságra beadott szavazatok felbontatván, kitünt, hogy Balog Ambrus sarkadi lelkész 61 szavazatot, Szondy Géza kisperegi lelkész pedig 1 szavazatot nyert.

Mivel az összes szavazatok érvényesen voltak kiállitva, nagytiszteletü Balog Ambrus sarkadi lelkész urat 61 szavazattal 1 ellenében, tehát 60 szótöbbséggel megválasztott egyházmegyei tanácsbirónak jelentettük ki.

3. szám.

Felbontottuk a gyámintézeti választmányi tagságra adott 25 érvényes szavazatot, melyekből Balog Ambrus sarkadi lelkész 24 szavazatot, Fogarassy Bálint ágyai lelkész 1 szavazatot nyert,

Balog Ambrus sarkadi lelkész urat 24 szavazattal 1 ellenében, tehát 23 szótöbséggel megválasztott gyámintézeti választmányi tagnak jelentettük ki.

K. m. f.

Böszörményi Lajos
esperes.

Dr. Balogh Elek, Hadházi Kálmán

Tatár Balázs
e. m. v. főjegyző.

Szabó Lajos
e. m. v. jegyző.

Egyházmegyénk közgyülése a szavazatok eredményét, mely szerint

Balog Ambrus sarkadi ref. lelkész ugy egyházmegyei lelkészi tanácsbiróul, mint gyámintézeti választmányi tagul megválasztatott, jóváhagyó tudomásul veszi.

Balog Ambrustól az egyházmegyei tanácsbirói eskü letételét nem kivánja, mert ő 1885. julius hó 30-án ezt az esküt, mint akkor megválasztott tanácsbiró, már letette, azóta megszakitás nélkül müködik részint mint tanácsbiró, részint mint esperes és szolgálati idejét a törvény szerint ettől kell számitanunk s igy egyházmegyénknek legidősebb tanácsbirája ez idő szerint Balog Ambrus sarkadi református lelkész.

A mindkét állásra beadott szavazatok aránya beszélő bizonysága annak a szeretetnek, amellyel egyházmegyénk Balog Ambrus iránt viseltetik, annak a bizalomnak, amelylyel tőle az egyházi közigazgatás terén immár 30 éve tanusitott értékes munkásságának folytatását várja s ebből az alkalomból egyházmegyénk közgyülése Balog Ambrust őszinte örömmel üdvözölve, további munkálkodására Istennek áldó kegyelmét kéri.

54. Esperes a törvényszerü egyházlátogatásról a következőket jelenti: (lásd a kinyomott mellékletet).

Egyházmegyénk közgyülése az esperesi jelentést a

törvényszerü egyházlátogatásról általában tudomásul veszi javaslataihoz hozzájárul s az ide utalt ügyekben következő leg határoz :

Ad 1, 2. Nagy Kálmán *várasfenesi* és Erdélyi Gyula *köröstárkányi* tanitók ellen, mivel közgyülésünk figyelmeztetését semmibe sem vették, az iskolában tanusitott nagyfoku hanyagságukért, — utóbbi ellen felsőbb hatósága félrevezetésének kisérlete miatt is, — esperes inditványára a figyelmi eljárást elrendeli s ügyeiket ellátás végett egyházmegyénk birószágához átteszi.

Ad 3. A *belényesi* körben eljárt egyházlátogató küldöttség inditványa folytán közgyülésünk a tanitóknak, a hol jelenleg tanitó nincs, a lelkészeknek lankadást nem ismerő gondoskodásába ajánlja *egyházi énekeink sikeresebb tanitását, a zsoltárok és dicséretek mellett a halotti énekek kellő begyakorlását is és az iskolás gyermekeknek vasárnap a templomba járatását.*

Ad. 4. *Szemlakról* megnyugvással és elismeréssel veszi tudomásul Balogh Gyula lelkész ajánlkozását arra nézve, hogy ha az egyház itantót nem kap, a folyó iskolai évben a tanköteles gyermekek tanitását elvállalja. Midőn közgyülésünk Balogh Gyula lelkészt az iskola vezetésé e felhatalmazza, kéri hogy ezen ügy állásáról folyó évi november hó 1. napjáig az espereshez jelentést tegyen.

Ad 5. Sajnos tudomásul szolgál, hogy *pankotai* egyházunk iskoláját nem tarthatta meg és hogy annak átadása az államnak már folyamatban is van.

Ad 6. *Berekböszörményben* néhai Budai János lelkész özvegyét kötelezi, hogy a férje használatában volt „lelkészi successió alap“ tőkéjét az utódnak adja át s ennek megtörténtéről az uj lelkész és gondnok a folyó év végéig espereshez, a számadás kapcsán pedig az egyházmegye számvevőszékéhez jelentést küldjenek.

Ad 7. *Körösszegapátiban* felelőség terhe alatt utasitja közgyülésünk a presbiteriumot, hogy a Csáky-féle földek kintmaradt haszonbéreit sürgősen hajtassa be s erről espereshez a folyó év végéig, a számadások benyujtásakor pedig számvevőszékünkhöz a jelentéstételt lelkész és gondnok el ne mulassza.

Ad 8. A *németperegi* alapok ügyében számvőszék nyujt be részletes jelentést.

Ad 9. *Nagyzerénden* felhivja a presbiteriumot, hogy

meglevő iskoláit továbbra is tartsa meg s ne igyekezzék azokat átadni az államnak. Ha tud az egyház az államnak tantermet adni, annál inkább kötelessége saját iskoláiról gondoskodni.

Ad 10. A *feketegyarmati* presbiterium áron is vegye meg a most kinálkozó kedvező alkalmat tulzsufolt iskolájának fejlesztésére, ne késlekedjék elfogadni a polgári község által iskolai célra felajánlott alkalmas telket és 20.000 téglát, ezek mellé kérjen a felsőbb hatóságtól épitési segélyt s épitse fel maga z egyház a szükséges 2 uj iskolát.

Ad 11. *Mezőbajjon* a fitanitó lakását rendbe hozták, ugyanezért intézkedés szüksége nem forog fenn.

Ad 12, 13. *Tenkén* és *Belényessonkolyoson* a lelkész tarthatatlan lakásának ujjáépitésére kötelezi egyházmegyénk közgyülése a presbiteriumot azon utasitással, hogy az épitkezést már az 1916. évben végrehajtani köteles.

Ad 14. Szomoru érzéseket támaszt esperes jelentése

BUDAI JÁNOS

berekböszörményi lelkész gyászos elhunytáról. Megboldogult pályatársunk a népies egyházi irodalom terén jelentős munkásságot fejtett ki. A tevékeny, de sok háboruságot és megpróbáltatást látott szolga elfáradt s nyugodni tért. Zaklatott földi élet után immár békességet talált. E földön hü emlékezet, a menyben örök üdvösség legyen jutalma a jó pásztornak.

Ad 15. Megörökitjük e lapon

KISS ERNŐ LAJOS

komádii tanitó emlékét is. Érdemes reá, mert a népnevelés fáradságos munkáját mindenkor nagy kitartással, igazi hüséggel s kiváló eredménnyel végezte. Áldás és béke kisérje emlékét!

Ad 16. A veszedelmesen pusztitó világháboru tanitói karunktól ujabb áldozatokat követelt. Mult gyülésünk óta

PAPJÁNOS erdőgyaraki

és

Gede István biharugrai

tanitótestvéreink estek el a harc mezején hazánkért, nemzetünkért. Az igazságnak a hamisággal vivott küzdelmébe elvérzett vértanuk emlékét hálás kegyelettel őrizzük. A nemes harcot harcolók előtt nyitva áll Isten országa s részükre eltétetett az örök élet koronája!!!

Ad 17, 18. *A konventnek* egyházaink részére megszavazott 50,000 korona tőkesegélyért, *egyházmegyénk gyülekezeteinek és minden egyes tagjának* a rokkant katonák felsegitésére nyujtott kegyes adományaikért s a hadi célokat szolgáló tekintélyes összegü ajánlataikért elismeréssel és jegyzőkönyvi hálás köszönettel adózik egyházmegyénk közgyülése.

55. Esperes beterjeszti jelentését az elnökileg elintézett ügyekről. (Lásd a kinyomott mellékletet.)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az elnöki uton ellátott ügyekről tudomásul veszi, intézkedéseit jóváhagyja és megerősiti. A maga részéről is

ad 7. felhatalmazza az *ágyai* egyház presbiteriumát, hogy, mivel iskolájának átalakitására és két uj tanterem épitésére vonatkozó tervét és költségvetését most már minden illetékes hatóság helyben hagyta, alkalmas időben és kellő fedezettel az épitkezést foganatositsa az épittető bizottság által klszabott feltételek szigoru megtartásával.

Ad 8. Felhivja a *feketegyarmati* presbiteriumot, hogy leányiskolai tantermének és tanitói lakásának átalakitására és kibővitésére szakértő által kivitelre alkalmas tervekei készittesen.

Ilyen tervek készitésére az alsó aradi körhöz tartozó egyházainknak, *Rissdorfer* Gyula kisjenői főmérnököt ajánlja.

Ad 10. Helyeslő tudomásul veszi, hogy esperes a *magyarcsékei* egyház anyásitására és a lelkészi fizetés kiegészitésére vonatkozó iratokat és okmányokat a felsőbb hatósághoz meleg ajánlással felterjesztette. Felette kivánatos lenne már, hogy a m.-csékei egyházunk és hiveink mielőbb rendes lelkészhez jutnának.

Ad 14. Jóváhagyja esperes azon intézkedését is, hogy *Pap Sámuel* sarkadi tanitónak a polgári iskolában heti 12 órás tanitásra engedélyt adott s egyben felhatalmazza esperest, hogy ha e mellékfoglalkozás miatt Pap Sámuel iskolájában hanyatlást tapasztal, az engedélyt félév végén vonja vissza.

Ad 20. A *köröstárkányi, kötegyáni, mezősasi* és *berekböszörményi* presbiteriumokat a maga részéről is elkötelezi arra, hogy ideiglenes kölcsöneiket a folyó év vége előtt visszafizessék s ennek megtörténtéről f. évi december 31. napjáig az esperesi hivatalhoz jelentést tegyenek.

56. Esperes beterjeszti jelentését az egyházmegyebeli tanitók részére a legutóbbi közgyülés óta engedélyezett fizetéskiegészitő államsegélyekről, melyeknek összege 1000 korona. (A jelentést lásd a nyomtatott jegyzőkönyvben!)

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését a skontró ügyekről jóváhagyó tudomásul veszi s azt nyomtatott jegyzőkönyvébe közétenni s a jelentést irattárba helyezni rendeli.

KIMUTATÁS

az 1913. évi XVI. t.-c. alapján hiutalt tanitói fizetéskiegészitő államsegélyről.

Tanitó (nő) neve	Egyház	Fizetési		Vkm. rend. sz.	Kiegészités	Alapfizetés
		oszt.	fok.			
Szentessy Elek . . .	Nagyszalonta	II.	3	31446	200	2000
Szabó Lajos	„	II.	3	31448	200	2000
Szücs András . . .	Tenke	II.	3	50220	200	2000
Pappné Kovács Irma .	Sarkad	III.	3		200	1400
Szécsényiné Cs ky Ilona	Belényesujlak	III.	3	65754	200	1400

Nagyszalonta, 1915. szeptember hó.

Böszörményi Lajos
esperes.

57. Kassay Béla tanügyi bizottsági előadó bemutatja az egyes ágyházakról szóló tanügyi statisztikai iveket, azoknak 2 példányban összesitését és az ezekhez csatolt, a főtiszteletü egyházkerületi tanügyi bizottsághoz intézett jelentést.

Tanügyi bizottságunk javasolja egyházmegyénk közgyülésének, hogy az egyes egyházakról szóló statisztikai iveket és az egyik összesitést a jelentéssel együtt az egyházkerületre felterjeszteni, a másik összesitést pedig az esperesi levéltárban elhelyezni méltóztassék.

Egyházmegyénk közgyülése a tanügyi bizottság jegyzőkönyvét jóváhagyólag tudomásul veszi, azt hitelesitettnek nyilvánitja s a benne foglalt javaslatokat határozati erőre emeli.

58. Tanügyi bizottsági előadó beterjeszti a tanügyi bizottság következő jegyzőkönyvi számát:

Kassay Béla tanügyi bizottsági előadó ezen tisztéről lemondását bejelentvén: egyházmegyei tanügyi bizottságunk javasolja a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülésnek, hogy Kassay Béla lemondását elfogadván, a tanügyi bizottság előadójául Bottyán Pál belényesi lelkészt megválasztani méltóztassék; egyszersmind elrendeli, hogy az általa meglátogatandó iskolák gyanánt a tenkei körből Gyanta, Kisháza, Tenkeszéplak, Bihardobrosd, a belényesi körből a belényesujlaki egyház iskolái utaltassanak hozzá azzal, hogy utiátalány gyanánt a tenkei körtől egyházanként 5 kor. = 20 korona, a belényesi körtől 5 kor. ideutaltatván összesen 25 korona utiátalány állapittassék meg számára.

Egyházmegyénk közgyülése a tanügyi bizottság ezen javaslatát határozati erőre emeli.

59. Egyházmegyénk közgyülése sajnálattal veszi tudómásul, hogy *Kassay* Bélát, a tanügyi bizottság előadói tisztének kiváló betöltőjét ezen állás tovább viselésére reá birni nem sikerült. A midőn a lemondást a nyomós okokra tekintettel elfogadni kénytelen, Kassay Bélának. a ki számos iskolánkról begyült temérdek statisztikai anyagot minden félévben legtöbbször rövid 1—2 nap alatt gyorsan és mégis nagy pontossággal és hü összeállitásban dolgozta fel és tette közgyülésünk asztalára, — a ki mindenkor helytálló tanügyi javaslataival is mindnyájunk elismerésére rászolgált, — jegyzőkönyvében a legmelegebb köszönettel adózik s azon óhajtásának ad kifejezést, hogy érdemes munkásának, mint

tanácsbirónak is, hasznos szolgálataival minél hosszabb ideig élhessen egyházmegyénk.

60. Balogh Ilona nagyszalontai tanitónő a közgyülés előtt megjelent, hogy az E. T. VI. tc. 26. §-a által előirt hivatali esküt letegye. Nevezett tanitónő az esküt leteszi.

Egyházmegyénk közgyülése Balogh Ilona nagyszalontai tanitónőt állásában megerősiti s részére az esperesi hivatal az eskü letételéről bizonyitványt ad.

Utasitja, hogy az egyházmegyei Tanitó és Segélyegyesületbe haladék nélkül lépjen be.

Egyházmegyénk közgyülése esperes áldást kivánó szavaival bocsájtja el az egyházmegye kötelékébe lépett uj munkást szép és nemes kötelessége teljesitésére.

61. Tárgyaltuk a pótlásra utasitott és a tavaszi közgyülésre be nem érkezett számadások vizsgálatára vonatkozó szám evői jeletéseket, amelyeknek során rendben levőknek s jóváhagyhatóknak találtuk a következő egyházak 1914 évi számadásait:

1. bihardobrosdi fiókegyház

a) központi számadását, melynek bevétele 202 K 76 f
kiadása 192 K 10 f
maradványa 10 K 60 f

2. a tenkeszéplaki fiókegyház

a) központi számadását, melynek bevétele 533 K 88 f
kiadása 290 K 93 f
maradványa 242 K 95 f

3. sarkadkereszturi egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 30967 K 19 f
kiadása 29863 K 07 f
maradványa 1104 K 12 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 4327 K 07 f
azzal a megjegyzéssel, hogy a „toronyóra-alap"-ot rendeltetésére toronyóra készitésére használták fel.

4. a vadászi egyház

a) központi számadását, melynek bevétele 5395 K 61 f
kiadása 4590 K — f
maradvány 805 K 61 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 2208 K 37 f
azzal, hogy takarékmagtár alapjáról szóló terményszámadását nem tertesztette be.

5. a bélzeréndi egyház

a) központári számadását, melynek bevétele 1672 K 15 f

kiadása 1623 K 09 f

maradványa 49 K 06 f

b) alapitványi számadását, melynek főösszege 62 K 12 f

és 2110·5 liter buza.

Egyházmegyénk közgyülése ezen 5 egyház rendben talált 1914. évi számadását, a szokott óvások fentartása mellett, jóváhagyja, a kurátorok részére a felmentvényt megadja s a zárótételeket jegyzőkönyvébe felvéteti;

a sarkadkereszturi egyház „Toronyóra"-alapját, mivel céljára felhasználták, az alapok egyházmegyei törzskönyvéből töröltteti;

az anyagi felelősség hangsulyozása mellett utasitja a vadászi presbiteriumot, hogy a „Takarékmagtári" alapjáról készittessen rendszeres számadást és azt igazoló okmányaival felszerelve, legkésőbb f. évi november 1-ig terjesztesse be a számvevőszék elnökéhez. Végül felhatalmazza esperes urat, hogy a számadást az eljáró számvevő és a számvevőszék elnökének javaslatára, közgyülésünk nevében jóváhagyhassa.

62. Egyházmegyénk közgyülése 25—44—1915. sz. végzésében kifogásolta a németperegi leányegyház alapokról szóló számadását, mert a templomépitési-alap igazoló okmányát nem mellékelte és mert az egyházfentartási- és épitési-alap 1913. évi december 31-iki állagát a számvevőszék által megállapitott összegtől eltérőleg 3107 K 50 f-ben tüntette fel.

Ez utóbb emlitett alapnál a most beterjesztett iratokból megállapitható, hogy az eltérés még 1908-ban keletkezett, midőn az akkori 2203 K 48 f alaptőke után tévesen 333 K 17 f-t számoltak el kamat gyanánt, a helyes összeg, 154 K 24 f helyett. E tévedést már 1911-ben észrevették, de más megoldás hiányában a különbözetet, mint a gondnoknál levő készpénzt vették fel a számadásba. E tény megállapitása után a presbiterium 3—1915 sz. végzésében kimondja, hogy az alaptőkét a számvevőszék által megállapitandó összegig, 3494 K 27 fillérre egésziti ki.

Ezzel a vitás kérdés rendbe jött volna. Azonban az alap beterjesztett iratai alapján kifogásolnunk kell váltókon való kezelését, mert egyfelől olyan váltók is vannak, amelyeken a tartozás összege sincsen kitöltve, másfelől pedig olyanok is, amelyek nagyobb összegről vannak

kiállitva, mint amennyivel tényleg tartozik az adós. Az alap kisebb tételei, — 1913-ban pl. 50 K 50 f — egész éven át gyümölcsözetlenül hevernek és a csatolt 1912. évi számadási főkönyv szerint 250 K tőkének, mely Ruzsicska Antalnál volt kölcsön — 17 K 50 f kamata — még ma sem folyt be az alap pénztárába.

Egyházmegyénk közgyülése a németperegi leány egyház egyházfentartási és épitési alápjának 1914. évi dec. 31-iki állagát a beterjesztett okmányok alapján 3494 K 27 f.-ben állapitja meg s anyagi felelősségének hangsulyozása mellett utasitja a presbyteriumot, hogy a mutatkozó különbözetet (3494—3325·52) — 169 K. 25 f.-t utalja át az alap pénztárába, mivel ez összeget eddig ugy tüntették fel, mint a gondnoknál levő készpénzt.

Utasitja továbbá a presbyteriumot, hogy az alap tőkéjét, váltók helyett, vagyoni biztositékkal rendelkező 2 kezes aláirásával ellátott kötelezvényeken helyezze el; — a kötelezvényekre ki nem adható alapitványi vagyont pedig takarékpénztári betétként gyümölcsöztesse. Lelkész indokolása alapján engedélyt ad arra, hogy a Ruzsicska Antalt terhelő 17 K. 35 f. kamatot töröltethesse s végül utasitja lelkészt és gondnokot, hogy mindezek megtörténtéről f. évi november 1-ig ugy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez tegyenek jelentést.

A templomépitési alap 1914. évi dec. 31-iki állagát 3662 K 51 f.-ben, a szegény alapét pedig 21 K.-ban állaállapitja meg közgyülésünk. Lesz tehát a három alap záró főösszege 1914. dec. 31-én 7177 korona 81 fillér.

63. Egyházmegyénk közgyülése 25—43—1915 sz. végzésében utasitotta a kisperegi egyház presbitériumát, hogy céljára felhasznált Kovács Bálint alapjáról készittessen rendszeres számadást és azt igazoló okmányaival felszerelve, — terjesztesse be a számvevőszékhez.

Egyházmegyénk ezen meghagyására lelkész jelenti, hogy az alapot az 1911. évben templomjavitásra használták fel. Több presbitertársával igazolja, hogy annak eredeti tőke állaga 50 K. volt, melyet az egyház meg is téritett már az alap pénztárának.

Egyházmegyénk közgyülése lelkész jelentését tudomásul veszi, s az alap 50 K. tőkéjét az alapok egyházmegyei törzskönyvébe bejegyezteti. Mivel azonban az alap tőkéje 1907-ben a törzskönyv szerint 432 K. volt: utasitja a presbiteriumot, hogy az alap rendeltetését igazoló okmányt, valamint az alap felhasználását engedélyező egyházmegyei

határozatokat az 1908. évtől kezdve terjesztesse be a számvevőszék elnökéhez f. évi november 1-ig,

64. Berekböszörményi lelkész 169—1915 sz. levelében pótlásra utasitott 1914 évi zárszámadásaik beterjesztésére két hónapi haladékot kér egyházmegyénk közgyülésétől, mert mint uj ember, még nem lát tisztán egyháza vagyoni ügyeiben és a szükséges felvilágositásokat megadni nem tudja.

Egyházmegyénk közgyülése f. évi november 15-ig haladékot ad a berekböszörményi egyház számadásainak beterjesztésére, — Esperes urat pedig felhalalmazza, hogy a megvizsgálandó számadást, az eljáró számvevő és számvevőszék elnökének javaslatára közgyülésünk nevében jóváhagyhassa.

65. Nem terjesztette be 1914 évi számadását a simonyifalvai fiókegyház, elkésve, f. hó 18-án küldötte be az okányi egyház.

Egyházmegyénk közgyülése utasitja a simonyifalvai fiókegyház presbyteriumát, hogy 1914 évi számadásait f. évi november 1-ig, mint legvégső határidőig, mulhatatlanul terjessze be a számvevőszék elnökéhez; Esperes urat pedig felhatalmazza, hogy az okányi és simonyifalvai egyházak számvevőileg felülvizsgált 1914 évi számadásait az eljáró számvevő és számvevőszék elnökének javaslatára közgyülésünk nevében jóváhagyhassa.

66. Tatár Balázs egyházmegyei főjegyző az alapok felhasználásának könnyebb ellenőrzése céljából inditványozza, hogy az egyházak alapjaik keletkezéséről, céljáról, felhasználási módjáról készittessenek rövid kimutatást és bocsássák azt a számvevőszék rendelkezésére.

Egyházmegyénk közgyülése Tatár Balázs inditványát magáévá téve, felkéri, hogy a kimutatások egyöntetüsége szempontjából a szükséges kérdőpontokat állitsa össze; az egyes egyházak presbiteriumát pedig utasitja, hogy e kérdőpontok alapján összeállitott kimatatásokat 1916. évi január 1-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez.

67. A nagyváradi tanitónőképző Igazgatótanácsába egyházmegyénk részéről kiküldött 3 képviselő megbizatása lejárt, miért is Sulyok István bihari esperes, mint az igazgatótanács elnöke, átiratában arra kéri egyházmegyénk közgyülését, hogy a tanitónőképző igazgatótanácsába 3 képviselő megválasztásáról gondoskodjék.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyváradi tanitónőképző igazgatótanácsába Böszörményi Lajos esperest, Balog Ambrus és Gróf Tisza Kálmán tanácsbirákat választja meg és küldi ki, miről az igazgatótanács elnökét jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

68. Perecz István körösnagyharsányi ref. lelkész és Ötvös Gyula komádi-i jegyző, mint egyházmegyénk elnöksége által a berekböszörményI lelkészválasztásával megbizott küldöttség tagjai beterjesztik az 1915. évi julius hó 18-ik napján megtartott választás jegyzőkönyvét, mely szerint a berekböszörményi ref. egyház lelkészévé, meghivás utján történt választással, Péntek Ferenc tiszadadai ref. segédlelkészt választotta meg.

Egyházmegyénk közgyülése az egyházi törvények pontos megtartásával lefolyt választást jóváhagyja, Péntek Ferenc berekböszörményi lelkészt állásában végleg megerősiti. szeretettel köszönti őt egyházmegyénk lelkészei sorában és müködésére Isten áldását kéri.

Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályainak 2. §. c) pontja értelmében felhivja, hogy négy hónap alatt nyilatkozzék az iránt, hogy óhajt-e tagja lenni az egyházmegye lelkészi gyámintézetnek?

69. Bottyán Pál belényesi ref. lelkész és dr Szarka Sándor kir. itélő táblai biró, mint egyházmegyénk elnöksége által a várasfenesi lelkészválasztás vezetésével megbizott küldöttség tagjai beterjesztik az 1915 junius 14-én megtartott választás jegyzőkönyvét, amely szerint a várasfenesi ref. egyház tagjai szótöbbséggel Polgár Gyula debreceni segéd lelkészt választották meg egyházuk lelkészévé.

Egyházmegyénk közgyülése az egyházi törvények pontos megtartása mellett lefolyt választást jóváhagyja, Polgár Gyula várasfenesi lelkészt állásában végleg megerősiti, szeretettel köszönti őt egyházmegyénk lelkészei sorában és müködésére Isten áldó kegyelmét kéri.

Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályainak 2 §. c) pontja értelmében felhivja, hogy négy hónap alatt nyilatkozzék az iránt, hogy az egyházmegye lelkészi gyámintézetének akar-e tagja lenni?

70. Szabó Lajos egyházmegyénk épitési szakértője megrendült egészségi állapotára való tekintettel állásáról lemond. Kéri ezen elhatározásának tudomásul vételét.

Egyházmegyénk közgyülése Szabó Lajos egyházmegyei épitési szakértő lemondását sajnálattal veszi tudomásul, hivatalában kifejtett buzgó, lelkiismeretes munkálkodásáért elismerését és köszönetét nyilvánitja, miről nevezettet jegyzökönyvi kivonat utján értesiti.

A megüresedett állás betöltését egyelőre függőben tartja s utasitja a kebelbeli egyházakat, hogy épitési tervrajzaik és költségvetéseik felülvizsgálatainál jövőben a vármegyéjük területén müködő államépitészeti hivatal szakvéleményét és utasitásait kérjék ki.

71. Igyártó Sándor bélzeréndi ref. lelkész bejelenti, hogy nem hajlandó tovább müködni a vadaszi ref. egyházban, mint felügyelő lelkész. Több, mint egy éve már, hogy vezeti a vadászi egyház ügyeit, ahol valójában nem csak felügyel, hanem fungál, vezeti az egyháznak nem csak szellemi, hanem anyagi ügyeit is. Mindezért ezideig semmi dijazásban nem részesült. Már pedig neki nem csak fáradságába hanem anyagi kiadásába is került az, hogy a' távol levő lelkészt mindenben helyettesiti. Ezt igy tovább folytatni nem hajlandó. Hanem ha egyházmegyénk tőle továbbra is kivánja a felügyeletet, helyesebben a lelkészhelyettesités folytatását, kéri egyházmegyénk közgyülését, hogy állapitson meg ugy a multra, mint a jövőre nézve méltányos dijazást az ő részére.

Egyházmegyénk közgyülése kellemetlen meglepetéssel értesül arról, hogy Vass Jenő vadászi ref. lelkész, aki mint tábori lelkész igen szép külön fizetés mellett teljesit szolgálatot, tábori lelkészi fizetés mellett felvette az összes polgári illetményeit nem csak a vadászi, hanem a felügyelő lelkészsége után is anélkül, hogy a helyette dolgozó Igyártó Sándor megfelelő dijazásáról, amint kötelessége lett volna, gondoskodnék.

Eljárása a legnagyobb mértékben méltánytalan. A háboru okozta állapot nem jogcim arra, hogy valaki két felől is huzva fizetést, magának jogtalan anyagi előnyöket biztositson, másokra hagyván minden ellenszolgáltatás nélkül a munka terhét.

Mivel neki kötelessége lett volna, hogy maga helyett káplánt állitson, annak ellátásáról, dijazásáról a maga terhére gondoskodjék s amellett még a felügyelő lelkész szabályszerü költségeit is megtéritse, egyházmegyénk a legenyhébben számit akkor, midőn Igyártó Sándor dijazását 1915. szeptember 1-ig 1200 K egyezerkettőszáz koronában,

1915. szeptember 1-től kezdve pedig havi egyszáz koronában s a mindenkori fuvar költségében állapitja meg. Felhivja Vass Jenő vadászi ref. lelkészt, intézkedjék sürgősen aziránt, hogy Igyártó Sándornak a szeptember 1-ig tartó munkájáért 1200 K ezen értesités kézhezvételétől számitott egy hónap alatt, 1915 szeptember 1-től kezdve pedig havonként utólag havi egyszáz korona és a fuvarköltség kifizettessék a Vass Jenő fizetése terhére.

Amennyiben Vass Jenő ezen felhivásnak sürgősen eleget nem tesz, megbizza egyházmegyénk közgyülése esperest, hogy a vadászi ref. egyház presbtértumát anyagi felelősség mellett utasitsa arra, hogy Igyártó Sándornak 1200 koronát az 1915. szeptember 1-ig végzett munkájáért a felszólitás kézhezvételétől számitott egy hónapon belül fizessen ki s azonkivül szeptember 1-től havonként utólag fizessen ki Ijjgyártó Sándornak egyszáz koronát s a mindenkori fuvarköltséget mindaddig, mig ő a vadászi ref. egyházban Vass Jenőt helyettesiti, mindezen összeget Vass Jenő vadászi ref. lelkész lelkészi fizetéséből vonja le és részére addig, mig tábori lelkész lesz, vadászi lelkészsége után csak az igy fenmaradó külömbözetet fizesse ki.

72. Balog Ambrus sarkadi lelkész a 25—1915. számu presbiteri határozat alapján beterjeszti a négy egyező példányban kiállitott vallástanitó, segédlelkészi kápláni állás dijlevelét, kéri annak jóváhagyását. Az álláshoz kötött javadalom értéke 1660 korona.

Egyházmegyénk közgyülése a sarkadi vallástanitó, segédlelkész, kápláni állásnak szabályszerüen kiállitott dijlevelét jóváhagyja s végleges megerősités végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

73. Böszörményi Lajos esperes, nagyszalontai lelkész beterjeszti a 9. számu tanitói állás dijlevelét Balogh Ilona ujonnan választott tanitónő nevére 4 egyező példányban kiállitva, kéri annak megerősitését.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai 9. számu tanitói dijlevelet jóváhagyja és megerősiti.

74. Egyházkerületünk közgyülése 99—1915. sz. határozatával uj missiói körök szervezésére a folyó évre is *1300 korona missiói segélyt* szavazott meg egyházmegyénknek azon kötelezettséggel, hogy ezen összeg felhasználásáról az őszi egyházkerületi közgyüléshez részletes elszámolást terjesszen be.

Egyházmegyénk hálás köszönettel fogadja az 1300

korona egyházkerületi missiói segélyt s felkéri esperest, hogy azt a 92—1914. sz. egyházmegyei határozat szerint ossza ki s az összeg telhasználásáról az őszi egyházkerületi közgyüléshez részletes elszámolást terjesszen be.

75. A tiszántuli reform. egyházkerület közgyülése 432—1915. számu határozatával kötelezte a kisperegi egyház presbiteriumát, hogy negyedik uj iskoláját a jelen iskolai év elején ideiglenes helyiségben nyissa meg, a tanitónői állásra a pályázatot hirdesse meg és a tanitónői fizetéshez szükséges államsegély kieszközléséről gondoskodjék. Az egyházkerületi közgyülés határozatát lelkész a presbitériummal az 1915. év augusztus 6-án tartott gyülésen tudatta, amikor a presbiterium 15. számu határozatával szótöbbséggel kimondotta, hogy a negyedik iskola megnyitására - ellentétben az egyházkerületi utasitással — „alkalmas idő elkövetkeztéig" halasztást kér egyházmegyénk közgyülésétől.

A kisperegi presbiterium ezen törvénybe ütköző határozatát egyházmegyénk esperese 58 —1915. sz. alatt kelt intézkedésével hatályon kivül helyezte s utasitotta a presbiteriumot, hogy egyházkerületi közgyülés 432 1915. számu határozatában foglalt intézkedéseknek mindenben tegyen eleget és ezen eljárásról f. évi szeptember hó 8-ig esperesi hivatalhoz tegyen jelentést.

A kisperegi presbiterium esperes által kitüzött időre jelenti, hogy a negyedik iskolát a vegyes iskola jelenleg üresen álló helyiségében megnyitja s annak további elhelyezéséről és az uj iskola felépitéséig gondoskodik. A tanitónői állásra a pályázatot meghirdeti és a megválasztott tanitónő fizetéséhez szükséges államsegélyt kérelmezi.

Egyházmegyénk közgyülése esperes törvényen alapuló intézkedését a kisperegi presbiteriummal szemben mindenben helyesli s a presbiteriumnak az esperesi intézkedésre beküldött jelentését a IV-ik iskola megnyitására nézve megnyugvással veszi tudomásul.

76. Kisperegi lelkész és gondnok beterjesztik a presbiteri és egyház községi közgyülések egyező határozatait, melyek szerint az egyház a felsőbb hatóságok rendeleteinek eleget kiván tenni, miért is 3 tantermet és egy tanitói lakást épittet Konc Lajos pécskai épitőmesterrel, a csatolt 2 drb tervrajz és költségvetés alapján 30,040·06 kor. költséggel. Ezenkivül az eddigi tanitói lakásokat és iskolaépületeket is kijavittatja 4559·94 kor. költséggel.

Az egyházat terhelő 5400 kor adósság, valamint az uj épületek épitési és a régi épületek javitási költségeinek fedezésére 40,000 kor. kor. tőkesegélyért folyamodik az egyetemes konventhez.

Kéri a bemutatott tervek és költségvetések jóváhagyását, a be-

terjesztett határozatok megerősitését és az egyházmegyei közgyülés pártoló ajánlását a konventi tőkesegély elnyeréséhez.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel vesz tudomást a kebelbeli egyházak minden olyan ténykedéséről, melyek intézményeik fejlesztését, azok helyzetének javitását célozzák és mindenkor a legteljesebb erkölcsi támogatással igyekszik e törekvések megvalósitásában közremüködni. A legteljesebb elismeréssel honorálja a kisperegi egyház vállalkozását is iskolái tovább fejlesztésében. Mielőtt azonban a beterjesztett határozatok, tervrajzok és költségvetések ügyében döntene, megállapitja egyházmegyénk közgyülése, hogy az ügy felsőbb hatósági jóváhagyásra kellőleg elkészitve nincs, a terveket és ezek költségvetéseit sem az egyházmegyei szakértő, sem az Arad vármegyei államépitészeti hivatal felül nem vizsgálta, igy azokat sem az egyházmegyei épittető bizottság, sem jelenlegi közgyülésünk jóvá nem hagyhatja. Az egyház beadványában foglalt indokok között feltünő az ellenmondás. Ugyanis 3 uj tantermet akar épiteni az egyház s ugyanakkor a régiek kijavitására 4559·94 kor. összeget irányoz elő; már pedig ha a régi tantermeket ki lehet javittatni, akkor szükségtelen uj termeket épittetni, ha pedig nem lehet kijavittatni, akkor meg felesleges ezekre 4559·94 kor. költséget előirányozni.

A bemutatott egyik tervrajzból — mely különállóan egy tantermet ábrázol — nem tünik ki, hogy milyen épülettel függene az össze, igy helyesen elbirálni sem lehet.

A IV-ik uj iskola felépitése mindennél előbb való kötelessége az egyháznak, tehát ennek épitési költségeit kell kérelmeznie első sorban tőkesegélyként. Ujabb, ötletszerüen felvetett épitkezésekkel s ezek tetemes költségeivel bonyolitani az egyház anyagi helyzetét akkor, amikor épitkezésre egy fillér sem áll jelenleg rendelkezésükre, ezek után pedig 40,000 korona tőkesegélyt kérni és remélni, legenyhébben szólva sem nem időszerü, sem nem olyan kivánság és kérelem, melynek mindenben való teljesedésében hinni és rá alapozni komolyan lehessen. Lelkésznek, mint az egyház vezetőjének kötelessége, hogy a hivek jórakész elhatározását olyan reményekkel ne táplálja. melyeknek teljesülése nagyon is kétséges

Utasitja tehát a kisperegi egyház presbiteriumát, hogy a IV-ik iskola felépitésén kivül ujabb épitkezéssel ne terhelje most meg az egyházat. Meglevő épületeit és tanter-

meit is csak a legszükségesebb kivánni valóknak megfelelően javittassa ki. Amennyiben azok nagyobb javitásra, vagy átalakitásra szorulnának, készittessen ezekre is tervet és költségvetést.

A IV-ik uj iskola tervének és költségvetésének a már előbb emlitett szakértő hivatalok által történő jóváhagyása után állapitsa meg a tőkesegélyre való igényét s az igy elkészitett kérvény minden pontját okmányokkal igazolva terjessze be egyházmegyénk közgyüléséhez.

77. A kisperegi egyház adósegélyének 950 koronával való felemelését kéri az egyetemes konventtől.

Az egyház adósegélyének felemelését – a beadvány szerint szükségessé teszik részint az uj iskola felállitásával előállott költségek, részint az ujonnan felmerült és a költségvetésbe beállitani szándékolt tételek.

Kéri, hogy a kérvényt egyházmegyénk közgyülése pártolólag terjessze fel az egyetemes konventhez.

Egyházmegyénk közgyülése a kisperegi egyház adósegély felemelése iránt való kérvényét azon utasitással adja vissza az egyháznak, hogy szerelje fel azt a szükséges okmányokkal s egyenesen terjessze fel az egyetemes konventhez, mivel az egyházaknak az adósegély ügyében beadott kérvényeihez nem szükséges az egyházmegyei közgyülés pártoló ajánlása.

78. Szabó József borossebesi ref. lelkész kéri egyházmegyénk közgyülésének jóváhagyását a presbiterium 1915. junius 13-án hozott azon határozatára, mely szerint az egyház tulajdonát képező, 17 sorszámu bérházat 1915. május 1-től számitandó hat egymásután következő évre bérbeadja Steiner Samu borossebesi lakosnak, aki már 24 éve bérli az egyháztól ezt a helyiséget. A bérszerződést mellékli.

Egyházmegyénk közgyülése a 61—1896., 32 - 1903. 50—1909. sz. a. eddig jóváhagyott szerződést, melyben az egyház érdekei kellő körültekintéssel vannak megóva, jóváhagyja és megerősiti.

79. Hodor István köröstárkányi lelkész a presbiterium nevében beterjeszti a „Győry Józsefné Szabó Jolán emlékalapitvány“ alapitó levelét 3 egyező példányban. Ezen 200 koronás alapitványt özv. Beretvás Lajosné és dr. Szabó Elemér hódmezővásárhelyi lakosok tették néhai Győry Józsefné emlékére azon feltétellel, hogy az alapitványi összeg évi kamata a mindenkori lelkész javadalma legyen és hogy az egyház néhai Győry József és neje sirját a tárkányi temetőben

gondoztassa. A presbiterium az alapitványt az előbb emlitett feltételekkel együtt elfogadta.

Egyházmegyénk közgyülése a „Győry Józsefné Szabó J. emlékalapitvány" alapitó leveleit jóváhagyja és megerősiti. Azokból egy példányt az egyházkerület, egyet egyházmegyénk és egyet a köröstárkányi egyház irattárában helyez el megőrzés végett.

80. A mi egyházmegyénk rendelkezése alá bocsájtott *rendes államsegélyből* kérelmez:

1. a 7—1910. sz. egyházmegyei végzés ad 21. pontja értelmében *Illye* lelkigondozásáért Bugyi János erdőgyaraki lelkész 40, Szőke Lajos illyei állami tanitó a vallás- és ének tanitásért 60 koronát;

2. Tóth Lajos a *körösjánosfalvai* fiókegyház előkönyörgője, állami tanitó, vallás- és énektanitásért 100 koronát;

3. a *szinti* leányegyház az állami iskolában a vallás- és énektanitásért 120 koronát;

4. Fogarassy Bálint ágyai lelkész *Tőzmiske* szórvány állami iskolájában a vallás- és énektanitás fuvardijára az 1914—15. isk. évben előlegezett összeg megtéritésére 120 koronát;

5. a *szapáriligeti* fiókegyház lelkigondozás, vallás- és énektanitás fuvardijára 150 koronát;

6. a *magyarcsékei* egyház Török Pál előkönyörgő, állami tanitó részére vallás- és énektanitási dijra 100 koronát;

7. a *csermői* egyház fedezeti hiány pótlására 200 koronát.

Egyházmegyénk közgyülése a 760 korona rendes államsegélyt folyamodók között a következőleg osztja meg:

Ad 1. Illye: Bugyi János felügyelő lelkésznek 40, — Szöke Lajos állami tanitónak vallás- és énektanitásért 60, összesen 100 korona.

Ad 2. Körösjánosfalva: előkönyörgőnek vallás- és énektanitásért 100 korona.

Ad 3. Szinte: vallástanitó fuvardijára 120 korona.

Ad 4. Tőzmiske: vallástanitó 1914—1915. iskolai évi fuvardijára 120 korona.

Ad 5. Szapáriliget: felügyelő lelkész és vallástanitó fuvardijára 150 korona.

Ad 6. Magyarcséke: előkönyörgőnek vallás- és énektanitásért 100 korona.

Ad 7. Csermő: a 122—1913. sz. e. megyei végzés értelmében fedezeti hiány pótlására rendes államsegélyt nem kaphat, de 4 szórványának, különösen pedig a Seprős község

területén lakó 164 ref. hivőnnek gondozása és ott az állami iskolában a vallás- és ének tanításának ellenőrzése céljából utiköltségre 70 koronát ezuttal megszavaz egyházmegyénk közgyülése.

81. Egyházkerületünk közgyülése 90—1914. sz. konventi határozat szerint való felhasználás céljából az egyházmegyénknek visszaadja azon kérvényeket, melyeket az egyházkerületek uj intézményes káplánságok szervezése tárgyában oda felterjesztettek. A mi egyházmegyénkhez a kisperegi kérvény került vissza, ezuttal pedig Sarkad nyujtott be hasonló célból folyamodást.

Egyházmegyénk közgyülése a 91—1914. konventi határozat értelmében a nagyszalontai egyházmegyében *állandó káplántartó helyekül* a következő egyházközségeket jelöli ki és ajánlja azzal, hogy a segédlelkészre mindenütt ugy a *lelkigondozás* megfelelő ellátása, mint a *vallásoktatás* teljesitése céljából van föltétlenül szükség és hogy a zárjelben levő községek is lehetnek segédlelkészi székhelyek:

A) A 37—2—1909. sz. konventi határozattal már elismert egyházközségek:

1. *Arad.* (Aradgáj) Szükséges 1 segédlelkész Aradgájban. Anyaegyház lélekszáma 7675. Tanitóképző intézet, fő gimnázium, főreál-, felsőleány-, felsőkereskedelmi-, polgári fi- és leány-, többféle ipar-, számos községi és állami elemi népiskola. Missiói központ. A missiól kör áll 24 községből 794 lélekkel, számos elemi népiskolával.

2. *Belényes.* Lélekszám 795, g. kel. román főgimnázium, polgári és állami népiskolával. Missiói központ. A kör kiterled 98 községre 357 lélekkel, több állami népiskolával. Szükséges 1 segédlelkész

3. *Komádi* 7172 lélekkel. Nagy népessége és nagykiterjedésü külterületén lakó hiveink lelkigondozása céljából szükséges 1 segédlelkész.

4. *Nagyszalonta* 12,409 lélekkel. Főgimnázium, polgári-, ipar- és külterületi állami iskolák. Missiói központ 5 községben 565 lélek több állami iskolával. Vallástanitásra 1, külterület és missiói kör lelkigondozására 1, összesen 2 segédlelkész szükséges.

5. *Sarkad* 8428 lélekkel, polgári- és ipariskolával. Ezenkivül nagyterjedelmü külső területén 1 egyházi- és 2 uradalmi iskola van, mindegyik istenitiszteleti helyül is szolgál. A cukorgyárban nagy számmal lakó hiveink gon-

dozásával megszaporodott a lelkészi tennivaló. Szórványa: Méhkerék 73 lélekkel. Egy segédlelkészi állás fentartása föltétlenül szükséges.

B) Uj állandó káplántartó helyek:

6. *Ágya* (Szinte.) Anyaegyház 1845 lélekkel. Missiói központ: 4 község 403 lélekkel, mindenütt állami iskolával, Ezekben 50—60 ref. tanköteles. Szükséges 1 segédlelkész.

7. *Borossebes* (Borosjenő.) A. e. 383 lélekkel. Missiói központ. 113 községben 1056 lélek, számos állami- és gyártelepi iskolával, Borosjenőn, hol 232 lélek van, szükséges 1 segédlelkész.

8. *Erdőhegy* (Kisjenő.) A. e. 1423 lélekkel. Missiói központ: 16 község 1268 lélekkel, számos állami elemi iskolával, hol 100—120 ref. gyermek tanul. Egy segédlelkész szükséges, kinek lakása a 469 lelket számláló Kisjenőn is lehetne.

9. *Kispereg* (Magyarpécska.) A. e. 1750 lélek. Missiói központ: 3 községben 518 lélek állami iskolákkal. Főleg a 303 lelkes Pécska gondozása végett szükséges 1 segédlelkész.

10. *Radna-Lippa.* Missiói egyház Temes- és Arad vármegyékben 65 község 728 lélekkel. A központon felső kereskedelmi-, 2 polgári-, itt és a vidéken számos állami elemi iskola 80—100 növendékkel. A missiói munka megosztása céljából szükséges (1) egy segédlelkész.

11. *Tenke.* A. e. 2033 lélekkel. Missiói központ. 20 község 169 lélekkel. Egy (1) segédlelkészre van szükség.

12. *Vadász* (Simonyifalva.) A. e. 1468 lélekkel. Missiói központ: 3 községben 408 lélek, mindenikben állami iskola. Simonyifalván, hol 255 ref. lélek van, föltétlenül szükséges 1 ref. segédlelkészi állás szervezése.

82. A *szintei* leányegyház felügyelő lelkésze fuvardijára 100, magyar iskolájának céljaira 50, összesen 150 koronát kér a *Református Segélyegylettől.*

Egyházmegyénk közgyülése a szintei leányegyházat, mely idegen nemzetiség által lakott vidéken magyar iskolát is tart fent, 150 korona Református Segélyegyleti segélyre, melyből 100 korona felügyelő lelkészt, 50 korona az iskolát illeti, meleg ajánlással terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

83. A *magyarremetei* egyház, közszükségeinek fedezésére és adósságtörlesztésre 200 korona segélyért folyamodik a *Ref. Segélyegylethez.*

Közgyülésünk az elszigetelt helyen levő, szükölködő magyarremetei egyházat közszükségeinek fedezhetése és adósságának törlesztése céljából 150 korona segélyre pártolólag terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre.

84. A *cserm*i egyház fedezeti hiányának pótlására 200 korona *Ref. Segélyegyleti* segélyt kér.

Egyházmegyei közgyülésünk a sanyaru helyzetben levő cserméi egyházat fedezeti hiányának pótlására 100 korona Ref. Segélyegyleti segélyre melegen ajánlja a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés támogatásába.

85. A *radna lippai* missiói egyház, lelkésze számára a lippai róm. kath. elemi és polgári leányiskolában a vallástanitás dijazása céljából 200 koronát kér a *Ref. Segélyegylet* pénztárából.

Egyházmegyénk közgyülése a 25 éves radna-lippai missió egyháznak a r. kath. iskolában a vallás- és énektanitás dijazására adandó 150 korona Ref. Segélyegyleti segélyért pártoló felterjesztést intéz a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez

86. A *magyarcsékei* egyház felügyelő lelkésze fuvardijára 100 korona, előkönyörgő énekvezére részére szintén 100 korona összesen 200 korona *Ref. Segély gyleti* segélyért folyamodik.

Egyházmegyénk közgyülése a kezdet nehézségeivel küzdő uj anyaegyház felügyelő lelkészének fuvardijára 100, előkönyörgő énekvezére részére 50 összesen 150 korona Ref. Segélyegyleti segély megadásásért meleg ajánlással járul a főtiszteletü egyházkerületi közgyüléshez.

87. A *kisházai* és *tenkeszéplaki* fiókegyházak Vajda Mihály felügyelő lelkész részére a lelkigondozás teljesitése céljából fuvardijra 50—50 összesen 100 korona segélyt kérnek a Ref. Segélyegylettől.

Közgyülésünk Kisháza és Tenkeszéplak kérvényét együtt 100 korona Ref. Segélyegyleti segélyre, felügyelő lelkész fuvardija cimén pártoló ajánlással terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésrc.

88. A *belényesi* egyház adósságtörlesztésre 100 koronát, lelké-

szének a *vaskóh*, *lunkai* és *rézbányai* szórványokban lelkigondozás és vallástanitás fuvardijára szintén 100 korona, együtt 200 korona segélyt kér a Ref. Segélyegylettől.

Egyházmegyénk közgyülése a szegényes viszonyok közt lévő belényesi egyházat 100 korona, lelkészét pedig a vaskóhi, lunkai és rézbányai szórványokban a lelkigondondozás, ének- és vallástanitás eszközlése végett fuvardij cimén 100 korona együtt 200 korona Ref. Segélyegyleti segélyre melelegen ajánlja a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés pártfogásába.

89. A Tanitó és Segélyegyesület elnöke beterjeszti az 1915 év julius 28-án tartott közgyülés 2-ik számu határozatát, amely szerint a közgyülés helyeslőleg jóváhagyó tudomásul vette elnök azon intézkedését hogy a második hadikölcsönből az egyesület javára 3400 K. névértékü 6 %-os zárolt kötvényt jegyzett. Kéri az egyesület nevében és megbizásából ennek egyházhatósági megerősitését is.

Egyházmegyénk közgyülése a Tanitó- és Segélyegyesület közgyülésének azon határozatát, mellyel a második hadikölcsönből 3400 K. névértékü 6 %-os zárolt kötvényt jegyzett, jóváhagyó tudomásul veszi.

90. Az egyházmegyei Tanitó és Segélyegyesület elnöke beterjeszti az egyesület számadását az 1914. május 1-től 1915. január 1-ig terjedő időről. A beterjesztett számadás az 1914. polgári év 8 hónapjáról szól, mivel az uj alapszabályok értelmében az egyesület pénztári számadásait ezentul polgári év szerint kell számitani.

A számadást ugy az időközi pénztárvizsgáló bizottság, mint az 1915. év április 16-án tartott válsztmányi gyülés megvizsgálta s teljesen rendbenlevőnek találta. Az egyesületi közgyülés a választmány vizsgálata alapján a számadást 3 *c)* számu határozatával elfogadta és a végleges jóváhagyás elnyerése végett az egyházmegyei közgyüléshez felterjeszteni határozta el.

Az egyesület vagyona volt 1915. év január 1-én . .	69,805 K 04 f
Az egyesület vagyona volt 1914. év május 1-én . .	66,613 K 20 f
Szaporodott az egyesület vagyona	3,191 K 84 f

Az egyesület kezelésében levő 5 alap átlaga következő:

1. Nagy Dániel alap	413 K 07 f
2. Balogh István és fia alap . .	479 K 87 f
3. Nagy Ferenc alap	200 K — f

4. Szőke János alap	504 K 81 f
5. Szikszay alap	200 K — f
Alapok főösszege	1797 K 75 f
Kamathátralék	1046 K 90 f
Tagsági dij hátralékok	1157 K 61 f

mind a kettő igen sok.

Egyházmegyénk közgyülése a Tanitó és Segélyegyesület számadását az egyesületi választmány vizsgálata és az egyesületi közgyülés elfogadó határozata alapján az 1914. évi május 1-től 1915. január 1-ig terjedő időről jóváhagyó tudomásul veszi és pénztáros részére a felmentvényt a szokásos fentartással a maga részéről is megadja.

Utasitja az egyesület vezetőségét, hogy a felszaporodott kamat és tagsági dij hátrálékok behajtásáról gondoskodjék.

Felhivja és a törvényes következmények terhe alatt utasitja az egyesület hátrátékos tagjait, hogy tagsági dlj hátrálékaikat 1915. év decembèr 31-ig befizetni ismerjék állásukból folyó fontos kötelességüknek.

91. A borossebesi ref. egyház lelkésze egyházmegyénk közgyülésének jóváhagyását kéri a presbitérium 1915. szeptember 5-én hozott azon határozatára, hogy — mivel a háborus idők miatt a rendes egyházi adók nem folynak be pontosan — az egyház s közszükségletek fedezésére az egyház tulajdonát képező „Malom“ alapból 600 K, hatszáz koronát vesz fel kölcsön ugy, hogy annak felét még a folyó évben, felét 1916. évben fizeti vissza a befolyó egyházi adókból.

Egyházmegyénk közgyülése engedélyt ad arra, hogy a borossebesi egyház a tulajdonát képező „Malom“ alapból 600 K, hatszáz korona kölcsönt vehessen fel oly feltétel mellett, hogy 300 koronát még ebben az évben, 300 koronát a jövő 1916. évben visszafizet a felvételtől számitott 6 % mellett az egyház rendes bevételeiből a „Malom“ alapba s ennek megtörténtéről ugy a jelen évben, mint jövőre külön jelentést tesz egyházmegyénk esperesének.

92. Az aradi ref. egyház lelkésze beterjeszti jóváhagyás végett az 5000 K értékü „dombrádi Nagy Gyula sirgondozási alap“ c. alapitvány alapitó levelét három egyező példányban.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott alapitó leveleket jóváhagyja és megerősiti azzal a záradékkal, hogy az alapitó levél 4. pontja szerint kikötött segélyezés szegény

tanulóknak ruhával való ellátása akkor válik esedékessé, mikor az alapitvány évi kamata a 900 K, kilencszáz koronát meghaladja s arra a célra mindenkor az évi kamat kilencszáz koronán felül levő része használandó fel a hagyományozó rendelkezése szerint.

Az igy megerősitett alapitó levelekből egy példányt a tiszántuli ref. egyházkerület levéltárába, egyet a nagyszalontai ref. egyházmegye levéltárába s egyet az aradi ref. egyház levéltárába helyez el megőrzés végett.

93. Kerékgyártó Mihály állami igazgató tanitó, mint a gyantai református egyház kántora, egyházmegyénk közgyüléséhez cimzett felterjesztésében előadja, hogy a gyantai egyházban, mint kántor 13 éve müködik, ezen munkájáért járó dijazása oly csekély (5 köblös földnek évi haszonbére 100—130 korona) hogy az egyház által adott javadalmat nagy fáradsággal és lekötöttséggel járó munkájának nemcsak ellenértékéül, de tiszteletdijául sem lehet tekinteni; épen ezért kérte a presbiteriumot, hogy a kántori dijazást emelje fel. A presbyterium azonban a kérelem elől nemcsak mereven elzárkózott, hanem a kántor használatára átbocsátott 5 köblös föld után járó legelőilletőség átengedését is megtagadta.

Kéri egyházmegyéuk közgyülését, miszerint utasitsa a gyantai presbitériumot, hogy az ő méltányos kérését teljesitse.

Egyházmegyénk közgyülése megállapitja, hogy a gyantai kántor évi javadalmazása tényleg oly csekély, hogy azt egyáltalában nem lehet a kántor által végzett, nagy lekötöttséggel járó munka ellenértékeül tekinteni. Kerékgyártó Mihály mint a gyantai egyháznak 13 év óta kántora, lelkiismeretes buzgósággal teljesitett munkálkodása után bőven rászolgált arra, hogy vele szemben a presbiterium méltányos álláspotra helyezkedve, kérelmét teljesitse. Minden hüséges szolga érdemes a maga bérére, miért is felhivja egyházmegyénk közgyülése a gyantai presbiteriumot, hogy — amennyiben módjában áll, — igyekezzék kántora kérését teljesiteni.

Utasitja Kerékgyártó Mihály kántort, miszerint okmányokkal igazolja, hogy a presbitérium által megtagadott s állitólag, a kántor javadalmát képező legelő illetőség mennyiben tartozik a kántor javadalmához, mert egyházmegyénk közgyülése ebben az ügyben csak hiteles okmányok bemutatása esetén határozhat.

94. Vajda Mihály gyantai lelkész a bihardobrosdi fiókegyház felügyelő lelkészségről lemond mivel ez az ő állomáshelyétől, Gyantától messze esik, a hivek gondozása sok időt igényel és a hivek olyan időpontban kivánják lelkészi szolgálatait igénybe venni, amikor ő más helyen köteles szolgálni. Kéri lemondásának tudomásul vételét s kéri továbbá azt is, hogy a bihardobrosdi hivek gondozásával bizza meg egyházmegyénk közgyülése a belényessonkolyosi lelkészt, aki az ottani hivek gondozását könnyebben teljesitheti.

Egyházmegyénk közgyülése Vajda Mihály gyantai lelkésznek a bihardobrosdi fiókegyház felügyelő lelkészségéről való lemondását a lemondó levélben foglalt indokok alapján sajnálattal bár, de tudomásul veszi, Vajda Mihály lelkésznek buzgó, odaadó, lelkiismeretes, kiválóan eredményes munkálkodásáért elismerését és köszönetét nyilvánitja.

Felkéri és megbizza Kalas Ferenc belényessonkolyosi lelkészt, mint Magyarcséke felügyelő lelkészét, hogy a bihardobosdi fiókegyház felkészi hivatalát elődjétől, Vajda Mihály gyantai lelkésztől vegye át, annak tennivalóit végezze és az átvétel megtörténtéről esperesi hivatalhoz tegyen jelentést.

95. A gyantai ref. egyház presbitériumának kérésére egyházmegyénk közgyülése 59—1899. sz. határozatával megengedte, hogy a gyantai ref. egyház a lelkészi dijlevél értelmében a lelkésznek járó évi 15 öl fát évi 90 forintban megválthassa. Ezt az engedélyt azonban ugy adta meg, hogy ez a megváltás csak 5 évre szól s a lelkészi dijlevelet ily értelemben meg is változtatta. Azóta az öt éves ciklusok lejártával a mindenkori lelkész és presbitérium ezt a kölcsönös szerződést hallgatólag megujitották. Most lejárván egy ilyen öt éves ciklus, lelkész a szerződést, illetve megállapodást felmondotta s a presbitériumtól a fa természetben való kiszolgáltasását kivánta. A presbitérium 1915. évi március hó 17-én 3. szám alatt hozott határozaiban kimondotta, hogy a fát fermészetben kiszolgáltatni nem hajlandó, ragaszkodik az eddigi gyakorlathoz annyival inkább, mert lelkész erre a fizetésre volt meghiva. Lelkész kéri ebben az ügyben egyházmegyénk közgyülésének döntését.

Egyházmegyénk közgyülése határozatilag kimondja, hogy a 29—1899. sz. egyházmegyei végzés alapján a lelkésznek teljesen joga van arra, hogy a kétoldalu megállapodást az öt évi ciklus lejáratával mostan felmondja s az egyháztól a 15 öl fa természetben való kiszolgáltatását követelje.

Figyelmezteti a presbiteriumot. hogy az egyház és a livek érdekét akkor szolgálja igazán, ha lelkész igazán jóakaratu ajánlatát elfogadja, véle békés uton kiegyezik, mert ha a lelkész az egész failletmény természetben való kiszolgáltatását követelni fogja, azt a presbitérium teljesiteni tartozik. Már ezuttal figyelmezteti egyházmegyénk közgyülése a gyantai ref. egyház presbitériumát. hogy a természetben kiszolgáltatandó fa nem állhat majd szedett-vedett tönkökből, hanem olyan rendes hasáb fákból, aminőket a kereskedelemben fütésre rendesen szállitani szoktak.

96. Bottyán Pál belényesi lelkész, egyházmegyei számvevő, dr. Szarka Sándor egyházmegyei tanácsbiró, mi t a köröstarkányi lelkészi dijlevél elkészitésére esperes által megbizott egyházmegyei kiküldöttek beterjesztik a presbiterium 1915 év szeptember 5-án tartott gyülésének jegyzőkönyvét, amely szerint sikerült a több év óta huzódó lelkészi dijlevélügyet békésen, közmegelégedésre megoldani, a dijlevelet megállapitani, amelyhez ugy a presbyterium, mint lelkész hozzájárult. A dijlevél 15. javadalmi tételének megállapitásánál a bizottság mindenben a konvent által előirt értékelést tartotta szem előtt. A javadalom összes értéke 2480·04 korona.

A dijlevél megerősitése érdekében beadott kérvényen kivül a lelkészi fizetést közelről érdeklő dologban Hodor István lelkész egy másik kéryénnyel is fordul egyházmegyénk közgyüléséhez, ebben előadja, hogy a köröstárkányi lelkész egyik legfőbb javadalma 290 szekér fa volt, melyet a tárkányi adócsökkentési segély tárgyalására kiküldött konventi bizottság annak idején 2 koronájával értékelt mivel az akkori lelkész hatósági bizonyitványt nem mellékelt. Ez a failletmény akkor is többet ért, ma pedig még többet. Csatol kérvényéhez egy hatósági bizonyitványt, mely szerint Köröstárkányban egy köbméter tüzifa ára 5 évi átlág szerint 6 korona, szállitási dija 2, összesen 8 korona. Mellékeli még a várasfenesi lelkész bizonyitványát arról, hogy az ottani lelkészi javadalom fafizetését a konventi bizottság (180 szekér fa) 4 koronájával értékelte. Mindezeknek az alapján kérl, hogy failletményének magasabb értékelése céljából a konventhez beadni szándékolt kérvényét egyházmegyénk közgyülése pártolólag terjessze fel az egyetemes konventhez.

Egyházmegyénk közgyülése a köröstarkányi lelkészi dijlevélet, mivel az a törvényes kellékeknek mindenben megfelel, jóváhagyja s végleges megerősités elnyerése végett felterjeszti a tiszántuli ref. egyházkerületre.

Egyházmegyénk közgyülése a köröstárkányi lelkész

vényében a failletmény értékelésénél felhozott indokokat helytállóknak jelenti ki s megállapitja, hogy a köröstárkányi lelkész javadalma a 200 szekér fának 2 koronájával való értékelése által tetemesen kevesbbedett, mig a köröstárkányi lelkésszel mindenben hasonló viszonyok közt élő várasfenesi lelkész ugyanilyen javadalma nem. Lelkésznek azon kérelmét, hogy failletményét az egyetemes konvent szekerenként 4 koronájával, tehát a várasfenesi lelkész ugyanilyen javadalmához hasonlóan állapitsa meg, mindenben méltányosnak tartja, miért is azt legmelegebb pártolással terjeszti fel az egyetemes konventhez.

Végül a lelkészi dijlevél ügyének sikeres elintézésében résztvett Bottyán Pál belényes. lelkész, egyházmegyei számvevőnek és dr. Szarka Sándor e. m. tanácsbirónak eredményes munkájáért, és fáradozásáért elismerését és köszönetét nyilvánitja.

97. Ezen jegyzőkönyv *hitelesitésére* a Nagyszalontán lakó egyházmegyei tanácsbirákat és jegyzőket kéri és hatalmazza fel esperes elnöklésével közgyülésünk.

Ezen ügy elintézésével a tárgysorozat véget ért, miért is Böszörményi Lajos esperes a nagyszalontai református egyházmegye 1915. évi szeptember 23 napján összehivott és meg is tartott közgyülését Isten minden testi és lelki áldásának kivánásával *berekesztette.*

Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző jegyzette az 50—52, 54, 55, 59, 74, 80—88, 97, 98.

Tatár Balázs világi főjegyző jegyzette az 53, 68, 69, 71, 78, 91, 92, 95.

Perecz István lelkészi aljegyző jegyzette a 61—66.

Szabó Lajos világi aljegyző jegyzette az 56, 60, 67, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 89, 90, 93, 94, 96, 99.

Kassay Béla tanügyi bizottsági előadó jegyzette az 57, 58 számokat.

Mindezen számoknak, kivéve a 99. számu ügyet az illető jegyzők előadói is voltak.

BIRÓSÁGI ÜLÉS.

98. *Jegyzőkönyv.* a Nagyszalontai Református Egyházmegye rendes birószágának 1915. évi szeptember hó 23. napján Nagyszalontán tartott üléséből.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Balogh Elek dr egyházmegyei tanácsbiró, mint elnökök, Balogh Ambrus, Szabó István,

Kassay Béla és Hadházy Kálmán tanácsbirák, utóbbi, mint egyházmegyei ügyé z is, Fogarassy Bálint, Tatár Balázs, Perecz István és Szabó Lajos, egyházmegyei jegyzők.

Jegyzőkönyvezető Fogarassy Bálint e. m. főjegyző.

Böszörményi Lajos esperes-elnök annak kijelentése mellett, hogy Tisza István gróf, világi elnök távolléte miatt mint rendes közgyülésünkőn, ugy ezen birósági ülésünkön is a társelnöki tisztet a hivatalára nézve legidősebb tanácsbiró Balog Elek dr fogja betölteni, — a bíróság tagjainak üdvözlése után a birósági ülést megnyitja.

Elnök felhivja a bíróságot, hogy az E. T. V—13 §.-a értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg, miután az 1914. évi szeptember hó 10. napján tartott választás hatálya megszünt.

Bíróságunk az *időszaki tanácsba* a rendes elnökségen kivül egy év tartamára megválasztja

rendes tagokul Balog Ambrus, Balogh Elek dr és Tisza Kálmán gróf tanácsbirákat;

póttagokul Nagy Imre, Kassay Béla, Fábián Lajos dr, Hadházy Kálmán és Szarka Sándor dr tanácsbirákat.

Kmft.

Böszörményi Lajos
esperes elnök.

Dr Balogh Elek
világi elnök.

Fogarassy Bálint
jegyző.

99.

Jegyzőkönyv

a nagyszalontai református egyházmegye birósága időszaki tanácsának, mint fegyelmi bíróságának 1915 év okt. hó 28-án N.-szalontán tartott üléséről.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes, dr Balogh Elek, Balog Ambrus, Nagy Imre, Szabó István, Kassay Béla egyházmegyei tanácsbirák. Hadházi Kálmán tanácsbiró mint ügyész, előadó: Nagy Imre, jegyző: Szabó Lajos egyházmegyei jegyző.

Felek részéről: a panaszos presbiterium megbizottai: Péntek Ferenc lelkész és Horváth Ferenc presbiter, — Varga Sándor szintén mint panaszos, — Asztalos Ferenc tanitó, mint panaszlott.

Tárgyalás alatt van a berekböszörményi presbiterium és Varga Sándor berekböszörményi tanitó. mint panaszosoknak Asztalos Ferenc berekböszörményi tanitó ellen beadott panasza, mint fegyelmi birósági ügy, mint amelyet a konventi bíróság 22—1914. számu végzésével uj eljárás végett a nagyszalontai reform. egyházmegye bi ósága elé visszautalt.

Böszörményi Lajos esperes az ülést megnyitja és előadja, hogy jelen fegyelmi ügy tárgyatásában, igy az itélethozatalban ő sem mint

elnök, sem mint biró nem vehet részt, mivel esperesi hivatalának elfoglalása előtt ebben az ügyben annak idején vizsgáló birókéni szerepelt, miért is maga helyett a lelkész elnöki tennivalók ellátására és a tárgyalás vezetésére, a hivatalára nézve legidősebb lelkészi tanácsbirót Balog Ambrust, a távollevő világi elnök gróf Tisza István helyettesitésére pedig szintén a hivatalára legidősebb világi tanácsbirót dr Balogh Eleket kéri fel. A bíróság tagjai a két elnökön kivül Nagy Imre, Szabó István és Kassay Béla tanácsbirák, — ügyész előadó és jegyző a már fentebb megnevezettek.

Elnök felhivására érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem jelentett be, miért is megállapitja, hogy a bíróság szabályszerüen megalakult.

Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Nagy Imre előadó ismerteti az ügyet; ennek megtörténte után elnök felhivja a feleket, hogy a bizonyitásra vonatkozó esetleges elöterjesztéseiket tegyék meg.

Jelen volt felek egyértelmüleg kijelentik, hogy ezen jogukkal élni nem kivánnak.

Ügyész azon inditványát, melyet a bíróság elnökségéhez irásban benyujtott (fegyelmi iratok közt 43 sz.) teljesegészében fentartja, kéri, hogy a bíróság panaszlottat az E. T. V. t.-c. 34 §. A. 2. 3 4., valamint a VI. t.-c, 23 §-aiba ütköző fegyelmi vétségek elkövetésében mondja ki vétkesnek és az E. T. V. t-c. 35 §. d. pontjában kiszabott büntetéssel sujtsa.

Asztalos Ferenc panaszlott az ellene emelt vádakat alaptalanoknak jelenti ki, az ellene terhelő vallomást tett ellenséges indulattal viselkedő tanuk vallomása figyelembe nem vehető, miért is kéri a vádak és ezek következményei alól való felmentését.

Péntek Ferenc lelkész a presbitérium nevében szól és kijelenti, hogy ő mint a berekbőszörményi egyház uj lelkésze kereste a békességet és a szeretet a perlekedő felek között, kérte őket, hogy szüntessék meg az ellentéteket, de minden ilyen irányu törekvése hiábavalónak bizonyult. Meggyőződött róla, hogy Asztalos Ferenc panaszlott összeférhetetlen, békétlenkedő és civakodó magatartása akadálya minden békességre irányulő törekvésnek. Asztalos ma is egyenetlenkedik tanitótársaival, a presbiterekkel sőt a lelkésszel is, tantestületi gyülésekre nem jár el, ezen gyülések határozatait figyelembe se veszi, lelkésznek, mint az iskolaszék elnökének, sem az iskolaszéknek nem engedelmeskedik. Kéri panaszlottnak szigoru megbüntetését.

Elnök ezek után a tárgyalást berekeszti és zárttanácskozás

után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott következő;

itéletét:

A nagyszalontai református egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság, Asztalos Ferenc berekböszörményi református tanitót a berekbőszörményi presbitérium, valamint Varga Sándor berekböszörményi tanitó által ellene emelt vádakat illetőleg, az E. T V. t.-c. 34 §.-a A. 2. 3. 4; valamint a VI. t.-c. 23. §.-aiba ütköző fegyelmi vétségek elkövetésében vétkesnek mondja ki s ezért panaszlottat az E. T. V. t.-c. 35. §-a d. pontjában kiszabott büntetésre, a berekböszörményi református egyházban viselt tanitói hivatalából való elmozditásra itéli. Kötelezi panaszlottat, hogy ezen itélet jogerőre emelkedésétől számitott 6 hónap alatt Berekböszörményben viselt tanitói állását elhagyni tartozik. Végül az első birói eljárás során felmerült 43·30 K, továbbá a jelenlegi eljárás költségeinek 94 K, összesen 137·30 koronának a nagyszalontai református egyházmegye közigazgatási pénztárába 15 nap alatt való megfizetésében panaszlottat elmarasztalja.

Indokolás.

Asztalos Ferenc panaszlott tanitó saját vallomása és az eskü alatt vallott tanuk igazolása szerint lelkészével szemben az 1912 év junius 19-én a templomban tartott közvizsgán tiszteletlen magatartást tanusitott, a felelésre felhivott növendéket tiszteletlen felelet adására ösztönözte. Növendékeit igazságtalanul osztályozta, mivel felettes egyházi hatóságának elfogulatlan azon birálatával szemben, — mely a panaszlott iskolájában elért eredményt nemcsak a hivatalos iskolalátogatás, hanem a zárvizsga alkalmával is megfelelőnek találta, — növendékeinek 39 %-át osztályismétlésre utasitotta, amely eljárásával felettes hatóságaival szemben meg nem engedhető álláspontra helyezkedett, azok hivatalos birálatával indokolatlanul szembeszállt csupán azért, hogy alacsony bosszuállásból fakadó felfogását igazolni tudja.

Panaszlottnak a növendékek igazságtalan osztályzásánál elkövetett eljárása teljesen magánhordja egyik kartársával szemben nyilvánitott, a személyes gyülölködésből eredő bosszuállás bélyegét, mert nem átallotta ezen eljárásának mentségéül a nyilvános közvizsga alkalmát felhasználni arra, hogy megrágalmazza a rövid idővel azelőtt elhunyt Vargáné Raffai Ilona tanitótársát, akiről nagy nyilvánosság előtt állitotta, hogy azért kénytelen panaszlott a növendékeket osztályismétlésre utasitani, mivel azokat Vargáné nem tanitotta meg irni és olvasni

Hogy mennyire igazságtalan, durva és kegyeletsértő volt vádlott ezen állitása, bizonyitja az egyházi főhatóságnak Vargánéról évek hosszu során, egész élete végéig nyilvánitott hivatalos birálata, mely a vádlott által halóporában megrágalmazott tanitónő iskoláját mindenkor kiválóan vezetettnek s mint ilyet, kitünő eredmennyel müködőnek találta.

Vádlottnak a közvizsgán lelkésszel szemben elkövetett sértő és tiszteletlen viselkedése az E. T. VI. t.-c. 23. §-ába; a növendékek igazságtalan osztályozása az V. t.-c. 34. §.A. 2. pontjába; néhai Vargáné Raffai Ilona volt tanitónővel szemben elkövetett rágalmazása pepig ugyanezen §. 3-ik pontjába ütköző cselekmények.

Vádlottnak Vargáné Raffai Ilona temetésén elkövetett közbotrányt okozó, a vizsgálat folyamán tanuk által igazolt viselkedése, amikor a temetésen részt nem vett, hanem pipázva nézte végig a temetési menetet, a legcsekélyebb keresztényi érzésről tett bizonyságot és a legteljesebb mértékben beleütközik a vallásos érzületbe, hithüségbe és a közerkölcsbe. (E T. V. t.-c, 34. §. A. 3. pont.)

Helyi hatóságaival, az iskolaszékkel, iskolaszéki elnökkel és a presbitériummal állandóan huzalkodik, azok felhivásait, utasitásait figyelmen kivül hagyja, vagy azoknak ellenszegül. Tette ezt vádlott nemcsak a multban, hanem teszi jelenben az uj lelkésszel, iskolaszéki elnökkel szemben is, akivel eddig semmi kellemetlensége, összeütközése nem volt.

Lelkésznek, mint a presbytérium megbizottjának és képviselőjének jelen birósági tárgyalás folyamán tett nyilatkozata szerint alig van számottevő ember Berekböszörményben, akivel vádlottnak kellemetlensége ne lett volna, állandóan civakodik, perlekedik, jelenleg is nagyszámu becsületsértési, rágalmazási per áll ellene folyamatban a polgári büntető biróságok előtt. Lelkésszel, tanitótársaival, a szülékkel szemben tanusitott összeférhetetlen és sértő magatartásával már eddig is annyira feldulta a berekböszörményi egyházközség hiveinek nyugalmát, hogy a kivánatos béke helyreállitásának sürgös szüksége követelte vádlottnak a berekböszörményi tanitói állástól való elmozditását.

Asztalos Ferenc vádlott ügyei ugyanis már régebb idő óta nem egyszerü személyes, — hanem a berekböszörményi egyház létérdekébe vágó fontos ügyek is sulyos sebek az egyház testén, melyeknek javulását és gyógyulását csak a sebeket folytonosan inficiáló Asztalos Ferenc vádlott eltávolitásával, állásától való elmozditásával lehet várni és remélni.

Biróságunk megállapitja, hogy a konventi bíróság által az iratok közt nem talált azon okmány, — mely vádlottal a panasz közlését igazolta volna s amely miatt a legfelsőbb bíróság egyházmegyénk

bíróságát uj eljárásra utasitotta — a vádlott kezén tünt vagy veszett el.

A negyedfoku itélet kiszabásánál a fentebb felsorolt nyomós okokon kivül, mint sulyosbitó körülményt figyelembe vette bíróságunk még azt is, hogy vádlottnak mostani fegyelmi ügye, mint ilyen, nem a legelső, mivel egyházmegyénk bírósága az előtte megfordult panaszokra vádlottat a 85—1899 sz. egyházmegyei bírósági itélettel feddésre; — 2|b—1907 sz. egyházm. bir. itélettel állásától való elmozditásra, (ezt az itéletet az egyházkerületi bíróság 200 K pénzbüntetésre változtatta) a 109—1909 sz. itélettel feddésre, az 54--1912 számu itélettel szintén fedésre itélte el jogerősen.

Végül vádlottnak a 137·30 K eljárási költségek megfizetésében való elkötelezése a maraszta1ó itélet természetes következménye.

Elnök az itélet kihirdetése után felhivja jelen volt feleket, hogy megnyugosznak-e az itéletben, vagy felebbeznek!?

Panaszosok és ügyész megnyugosznak az itéletben.

Panaszlott az itélet ellen felebbezést jelent be.

Elnök tudomására adja panaszlottnak, hogy a törvény által a felebbezésre szánt határidő mai nappal veszi kezdetét. Végül elnök elrendeli, hogy az itélet hiteles kiadmánya a feleknek kézbesittessék.

Kmft.

Balog Ambrus
lelkészi elnök.

Dr Balogh Elek
világi elnök.

Szabó Lajos
jegyzőkönyvvezető.

Ad 99. sz.

Végzés.

A 99—1915. sz. alatt tárgyalt fegyelmi ügy kapcsában, azzal egyidej üleleg egyházmegyénknek ez ügyben eljárt fegyelmi bírósága az E. T. V. t.-c. 133 §. első bekezdésében foglalt illetékességénél fogva Asztalos Ferenc egyházi tisztviselőnek Berekböszörményben viselt tanitói állásától való felfüggesztését mellőzi.

Indokolás.

A háboru okozta rendkivüli viszonyok között beállott nagymérvü tanitóhiány miatt a felfüggesztés alkalmazása esetén Asztalos Ferenc iskolája tanitó nélkül maradt volna, mivel a helyettesités ellátásánál figyelembe vehető három berekböszörményi tanitó közül is Varga Sándor katonai szolgálatra közelesen bevonul. Felek a végzésben megnyugosznak.

Kmft,

Balog Ambrus
lelkészi elnök.

Dr Balogh Elek
világi elnök.

Szabó Lajos
jegyzőkönyvvezető.

Tárgymutató.

I. Közgyülés.

Esperes imádsága és a közgyülés megnyitása után:	Jegyző:
50. Az egyhá ak világi képviselőinek igazolása	Fogarassy B.
51. Jelentés a meg nem jelenő tagokról	»
52. A tanácskozásra kitüzött ügyek sorrendjének megállapitása . . .	»
53. A szavazatbontó bizottság je'entése	Tatár B.
54, Esperes jelentése a törvényszerü egyházlátogatásról . . .	Fogaraszy B.
55. Esperes jelentése az elnökileg e'intézett üg ekről . . .	»
56. Esperes jelentése a scontro ügyekről	Szabó L.
57. Tanügyi bizottság jelentése	Kassay B.
58. Kassay Béla tanügyi bizottsági előadó lemondása, Bottyán Pál lesz utóda	»
59. Kassa Béla lemondott tanügyi b. előadónak jegyzőkönyvi köszönet	Fogarassy B.
60. Jelentkező tanitók eskütétele	Szabó L.
61—66. Számvevőszék jelentése	Perecz I.
67. Nagyváradi tanitónőképző igazgatótanácsába egyházmegyénk képviselőinek megvá as tása	Szabó L.
68. Berekböszörményi le'készválasztás	Tatár B.
69. Várasfenesi lelkészválasztás	»
70. Szabó Lajos egyházmegyei épitési szakértő lemond . . .	Szabó L.
71. Bélzeréndi lelkész lemondása a vadászi felügyelő lelkészségről .	Tatár B.
72. Sarkadi káplán dijlevele	S abó L.
73. Nagysza ontai egyház tanitói dij eve e	»
74. Egyházker. missió segély	Fogarassy B.
75. Kisperegi presbitértum jelentése a IV. isk. megnyitásáról . .	Szabó L.
76. Kisperegi egyház 40.000 korona tőkesegélyt kér . . .	»
77. Kisperegi egyház adósegélye	»
78. A borossebes egyház bérszerződése	Tatár B.
79. A köröstarkányi „Szabó Jolán-alap" : lapitó levele . . .	Szabó L.
80. Államsegély kérvények	Fogarassy B.
81. Állandó káplántartó helyek megállapitása	»
82. Szinte Ref. Segélyegyleti kérvénye	»
83. Magyarremete „ „	»
84. Csermő „ „	»
85. Radna-Lippa „ „	»

	Jegyző:
86. Magyarcséke Segélyegyleti kérvénye	Fogarassy B.
87. Kisháza és Tenkes-éplak Segélyegyleti kérvénye . . .	„
88. Belényes „ „ . . .	„
89. Tanitó- és tanitói segélyegyesület jelentése a hadikölcsönjegyzésről	Szabó L.
90. Tanitó- és tanitói segélyegyesület számadása	„
91. A borossebesi egyház 600 koronás kölcsö e	Tatár B.
92. Dombrádi Nagy Gyula alapitvány	„
93. Kerékgyártó M. gyantai állami tanitó a kántorságára fizetésemelést kér	Szabó L.
94. Gyantai lelkész lemond a bthardobrosdi felügyelő lelkészségről .	„
95. Gyantai lelkész fafizetésének természetben megadását kéri . .	Tatár B.
96. Tárkányi lelkészi dijlevél	Szabó L.
97. Jegyzőkönyv hite esitők kiküldése	Fogarassy B.

II. Birósági ülés.

98. Időszaki tanács megalakitása	Fogarassy B
99. Asztalos Ferenc fegyelmi ügye	Szabó L.